

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

*Διευρύνοντας τις γνώσεις μας για το φαινόμενο του Ρατσισμού,
μ' ένα δοκίμιο*

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ρατσισμός

Ο ρατσισμός - φαινόμενο διαχρονικό, αλλά δυστυχώς και **σύγχρονο** - είτε εκφράζεται ως φυλετικός (διακρίσεις βασισμένες στη διαφορετικότητα του χρώματος ή εναντίον φυλών του τρίτου κόσμου), είτε ως εθνικός (αίσθηση της υπεροχής ενός έθνους έναντι των άλλων), ή ως κοινωνικός (διακρίσεις βασισμένες σε πολιτικές, ιδεολογικές, πνευματικές, οικονομικές, πολιτιστικές διαφορές, διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, των μειονοτήτων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες).

Ο Ρατσισμός είναι το φαινόμενο που αναβιώνει τον τελευταίο καιρό σ' ολόκληρη την Ευρώπη και απειλεί και βυθίζει στο σκοτάδι ό,τι καλό έχει δημιουργήσει ο πολιτισμός. Είναι φανερό ότι αποτελεί καρκίνωμα για το κοινωνικό σώμα, που αν δεν εξαλειφθεί εγκαίρως, η μεταστασιακή του δράση κινδυνεύει να μολύνει και κατ' επέκταση να εξουδετερώσει κάθε υγιές κύτταρό του. Η σωστή και ώριμη αντιμετώπιση του προβλήματος, μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία και με αποτελεσματικές παρεμβάσεις στο σχολείο, μπορεί να επιτευχθεί, αφού προηγουμένως εστιάσουμε στις γενεσιουργές αιτίες, που προκαλούν την εμφάνιση του φαινομένου.

Πολλές χώρες έγιναν πολυεθνικές, λόγω της έλευσης χιλιάδων ανθρώπων κυρίως από τριτοκοσμικές χώρες, οι οποίοι αναζητούν καταφύγιο, ανθρώπινες δυνατότητες διαβίωσης, ειρηνική και δημοκρατική ζωή. Οι ντόπιοι πληθυσμοί αντιμετωπίζοντας το φάσμα του ανταγωνισμού και της διεκδίκησης θέσεων εργασίας από τους μετανάστες και πρόσφυγες, αντιδρούν συχνά με ακραίες ενέργειες, δηλώνοντας την αντίθεσή τους, στην παρουσία αυτών. Ωστόσο αν δουν την όλη κατάσταση με νηφαλιότητα και με γνώμονα τα ιστορικά δεδομένα, θα διαπιστώσουν ότι χώρες που προσπαθούν να εντάξουν ομαλά τους ξενόφερτους ευημερούν, ενώ όσες δεν δρομολογούν την ισότιμη ένταξη των νέων κατοίκων ταλανίζονται από σοβαρά προβλήματα.

Σε συνάφεια με τα προηγούμενα, πρέπει να τονίσουμε ότι παρά τις πρώτες αυθόρμητες θετικές αντιδράσεις προς τους «ξένους», ο ντόπιος πληθυσμός στη συνέχεια κυριεύεται από φόβο και δυσπιστία απέναντι τους. Στο σημείο αυτό, καταλυτικός είναι ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, που συχνά για οικονομικές και πολιτικές σκοπιμότητες, διοχετεύουν αρνητικές πληροφορίες γι' αυτούς και με εμπρηστικά δημοσιεύματα, αναζωπυρώνουν τον εθνικισμό, πυροδοτώντας ένα κλίμα εθνικιστικής υστερίας, που διαταράσσει τη ζωή της χώρας μας αλλά και τις σχέσεις της με τις άλλες.

Η μάζα των πολιτών νιώθει ότι απειλούνται σημαντικά αγαθά όπως η ζωή, η ελευθερία, η αξιοπρέπεια, η σωματική ακεραιότητα, η εθνική ταυτότητα, η ασφάλεια ή ακόμη και θεσμοί όπως αυτός της εκπαίδευσης. Τάσεις διαφοροποίησης μιας ομάδας από κάποια άλλη, εντοπίζονται στην παιδική κιόλας ηλικία και πηγάζουν από τη νοοτροπία των ενηλίκων να τονίζουν συχνότερα στα παιδιά τις διαφορές και σπανιότερα τις ομοιότητες. Στο πλαίσιο της οικογένειας, αλλά και του σχολείου οι μεγάλοι, όταν συζητούν με τα παιδιά για άλλους λαούς, μένουν κυρίως στις διαφορές και σπάνια τις παρουσιάζουν ως διαφορές στο πλαίσιο μιας ομοιότητας υψηλότερου επιπέδου. Η ευθύνη των ενηλίκων δεν σταματά εδώ. Δεν είναι λίγοι αυτοί, που εσκεμμένα μεταφέρουν στα παιδιά τους τις προκαταλήψεις τους, καθώς θεωρούν ότι αυτές αποτελούν αντικειμενική και χρήσιμη γνώση.

Επίσης, πηγή όπου μπορούν να αναβλύσουν κρουνοί μισαλλοδοξίας είναι και η παράλογη, ωστόσο διάχυτη αντίληψη ότι η παρουσία ξένων αποτελεί επιβουλή εναντίον της πατρίδας. Ταυτίζοντας την ξενική παρουσία με την επιβουλή κατά της πατρίδας, η βία φαίνεται να νομιμοποιείται, καθώς θεωρείται ένα κοινωνικά αποδεκτό μέσο για την υπεράσπιση της πατρίδας από τους εχθρούς της.

Συνεχίζοντας τη διερεύνηση των αιτιών του εθνικισμού και της μισαλλοδοξίας, παρατηρούμε πως ο άνθρωπος, που είναι από τη φύση του ιδεοπλάστης και ιδεολάτρης, γίνεται από πνευματική αδράνεια και ηθική δειλία ιδεοληπτικός. Κοινός τόπος στην ερμηνεία όλων των μορφών του εθνικισμού είναι το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και η πνευματική ανωριμότητα, που συρρικνώνουν τους πνευματικούς ορίζοντες, επιφέρουν την πνευματική μονολιθικότητα, απογυμνώνουν τη συνείδηση από τις δημοκρατικές αρχές της ιδεολογικής ανεκτικότητας του σεβασμού της προσωπικότητας του άλλου και διαιωνίζουν τις προκαταλήψεις και τις στερεότυπες αντιλήψεις.

Παράλληλα με το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των ανθρώπων, δρουν και τα κοινωνικά, οικονομικά συμφέροντα ομάδων ή εθνών, καθώς ο εθνικισμός στις μέρες μας χρησιμοποιείται ως ιδεολογικό υποκατάστατο της κλονισμένης κοινωνικής συνοχής από την οικονομικοκοινωνική πολιτική. Έτσι καλλιεργούνται ή και ενθαρρύνονται οι ακραίες ιδεολογίες, οι προκαταλήψεις για τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης από επίκαιρα σοβαρά προβλήματα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, για την ευχερέστερη **χειραγώγηση** και ετεροκατεύθυνση του λαού. Επίσης, υποβοηθητικό ρόλο στην έξαρση του εθνικισμού διαδραματίζει και ο λαϊκισμός για την αναρρίχηση στην εξουσία ατόμων και την ικανοποίηση **ιδιοτελών** φιλοδοξιών. [...]

Ο εντοπισμός ενός παθογενούς φαινομένου και η οριοθέτηση των γενεσιουργών αιτιών είναι το πρώτο και απαραίτητο βήμα για την αντιμετώπισή του. Ωστόσο, για να υλοποιηθεί αυτή επιβάλλεται η θεωρία να μετουσιωθεί σε πράξη. [...] Η κοινωνία μας δεν έχει να φοβάται τίποτα απ' τους φτωχούς μετανάστες και τους πρόσφυγες, αν τους αφήσει να ζήσουν στη χώρα μας ανθρώπινα. Προβλήματα εμφανίζονται μόνο όταν ένας μεγάλος αριθμός μεταναστών δια νόμου εξαναγκάζεται να ζει και να εργάζεται στο σκοτεινό περιθώριο της κοινωνίας. Καταπολεμώντας λοιπόν, τον ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία δίνουμε μεγαλύτερα περιθώρια ομαλής ένταξης όλων των ξένων στην ελληνική κοινωνία. [...]

Κλείνοντας, θα ήταν καλό να επισημάνουμε ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι ένα αγαθό που οι άνθρωποι απολαμβάνουμε "**εξ αδιαιρέτου**" και γι' αυτό, όταν τραυματίζεται το πρόσωπο ενός ανθρώπου, αυτομάτως πληγώνεται η αξιοπρέπεια όλων, όσοι θέλουν να είναι άνθρωποι. Επίσης, η δημοκρατική κοινωνία στηρίζεται σ' έναν κοινωνικό ιστό, και αν αυτός τραυματιστεί και αρχίζει να ξηλώνεται σε κάποια βασικά σημεία του, αυτομάτως το σύνολο της δημοκρατικής κοινωνίας απειλείται με καταστροφή. Επομένως, αντιμετωπίζοντας φαινόμενα ρατσισμού και μισαλλοδοξίας, θωρακίζουμε τόσο την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, όσο και τη δημοκρατική υπόσταση της κοινωνίας μας.

(Διασκευή)

Αναγνώστου Ηλίας

Ηλεκτρονική διεύθυνση:

[http://www.agiosdimitriospierias.gr/index.php/](http://www.agiosdimitriospierias.gr/index.php/oi-apopseis-mas/category/ratsismos-i-antimetopisi-tou-mesa-apo-tin-ekpaidefsi.html)

[oi-apopseis-mas/category/ratsismos-i-antimetopisi-tou-mesa-apo-tin-ekpaidefsi.html](http://www.agiosdimitriospierias.gr/index.php/oi-apopseis-mas/category/ratsismos-i-antimetopisi-tou-mesa-apo-tin-ekpaidefsi.html)

Ημερ. ανάρτησης: 08 – 12 -2010

Ημερ. ανάληψης αρχείου 29 -09 -2016

Οδηγία

1. Να σημειώσετε τις λέξεις που σας είναι άγνωστες. Συνεργαστείτε με τον/τη διπλανό/ή για να μάθετε τη σημασία λέξεων. Μπορείτε να ανατρέξετε και στο λεξικό:

α. Έντυπο λεξικό (Βιβλιοθήκη σχολείου) ή

β. Ηλεκτρονικό λεξικό

π.χ. Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Μ. Τριανταφυλλίδης

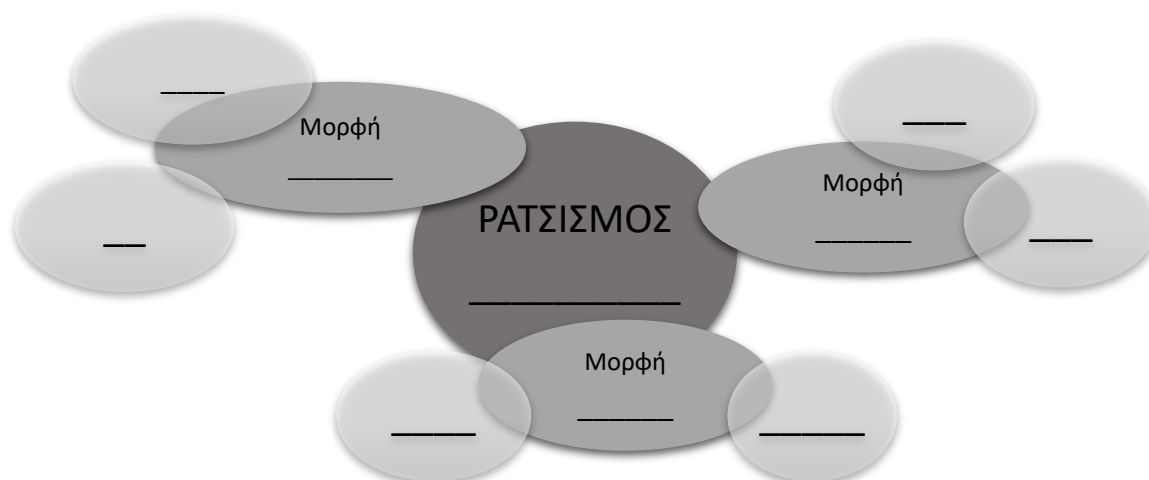
(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/)

Κατανόηση - Επεξεργασία κειμένου

Να εργαστείτε ατομικά και στη συνέχεια με τον/τη διπλανό/ή σας και να απαντήσετε στα πιο κάτω:

1. Να απαντήσετε προφορικά στα πιο κάτω ερωτήματα αιτιολογώντας την απάντησή σας:
 - i. Σε ποια ευρύτερη θεματολογία ανήκει το κείμενο;
 - ii. Ποιος είναι ο πομπός και ποιος είναι ο δέκτης του κειμένου; Ποιο μήνυμα στέλνει και ποιος είναι ο πιθανός σκοπός μελέτης του; Πού και πότε δημοσιεύτηκε το κείμενο;
2. Ποιο θέμα πραγματεύεται ο συγγραφέας του κειμένου; Να αναφέρετε δύο (2) τρόπους ανίχνευσής του;
3. Να απαντήσετε στα εξής:
 - I. Πώς ερμηνεύει την έννοια του ρατσισμού ο συγγραφέας του κειμένου και ποιες μορφές του επισημαίνει; (προφορικά)
 - II. Να συμπληρώσετε το πιο κάτω ιδεόγραμμα σημειώνοντας:
 - α) τις τρεις μορφές του ρατσισμού
 - β) τις λέξεις του κειμένου που βρίσκονται στον πιο κάτω πίνακα, στην κατάλληλη θέση/μορφή του ρατσισμού.

προκατάληψη, εθνικισμός, μισαλλοδοξία, πρόσφυγες, μετανάστες, χρώμα

4. Να σχολιάσετε τη λειτουργία της διπλής παύλας στην πρώτη παράγραφο « - φαινόμενο διαχρονικό, αλλά δυστυχώς και σύγχρονο - ».
5. Το δοκίμιο έχει το χαρακτηριστικό να *ανάγεται στον χώρο, του μόνιμου και του γενικού*. Να τεκμηριώσετε την πιο πάνω θέση παραθέτοντας φράσεις από το κείμενο.
6. Δύο βασικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου είναι: η καλλιέπεια, η πλούσια και προσεγμένη έκφραση, αλλά και η διαλεκτική προσέγγιση. Να εντοπίσετε δύο τουλάχιστον παραδείγματα (φράσεις/ προτάσεις) ώστε να τεκμηριώσετε την πιο πάνω θέση.
7. **Να σημειώσετε κατά πόσο είναι *ορθό* ή *λάθος* το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων:**
 - i. Σύμφωνα με τον συγγραφέα οι ενήλικες μεταφέρουν τις δικές τους προκαταλήψεις στα παιδιά τους, αφού θεωρούν ότι είναι ορθή και αντικειμενική γνώση.
 - ii. Τα ΜΜΕ θεωρούνται, κατά τον συγγραφέα, υπεύθυνα για τη διοχέτευση πληροφοριών κατά του ρατσισμού.
 - iii. Ένα από τα αίτια του ρατσισμού που αναλύονται στο απόσπασμα είναι η οικονομική κρίση.
 - iv. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι οι μετανάστες θα πρέπει να ενταχθούν ομαλά στην ελληνική κοινωνία.
8. Να αναφέρετε δύο (2) γενεσιουργές αιτίες του ρατσισμού, καθώς και δύο τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, τους οποίους προτείνει ο συγγραφέας.
9. Να μελετήσετε προσεκτικά το κείμενο και να εντοπίσετε δύο (2) τουλάχιστον εκφράσεις που δηλώνουν:
 - α. Απόψεις προσώπου
 - β. Επιχειρήματα
 - γ. Συμπεράσματα
10. Να αναγνωρίσετε τον τρόπο και το μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τρίτη (§ 3) παράγραφο «Πολλές χώρες ... προβλήματα», τεκμηριώνοντας με στοιχεία από το κείμενο.
11. α) Για ποιο σκοπό γράφτηκε το κείμενο;
β) Θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί; (Εξετάστε τον τίτλο του, την επιλογή του συγκεκριμένου κειμενικού είδους, το μέσο στο οποίο δημοσιεύτηκε το κείμενο, το θεματικό του κέντρο, το λεξιλόγιο και το ύφος του).
γ) Ποια είναι η σχέση του ύφους, με τον σκοπό του κειμένου;
12. *Ρατσιστής γίνεσαι ή γεννιέσαι*; Ποια είναι η θέση του συγγραφέα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας επιλέγοντας και υπογραμμίζοντας τα συγκεκριμένα αποσπάσματα από το κείμενο.

Κατανόηση μορφής

Δομή

13. Το αποδεικτικό δοκίμιο ως κειμενικό είδος συνδέεται άμεσα με την επιχειρηματολογία. Να εντοπίσετε δύο (2) τουλάχιστον στοιχεία από το κείμενο που να τεκμηριώνεται αυτή η θέση.
14. Να διακρίνετε τα δομικά στοιχεία του κειμένου, σημειώνοντας το σημείο έναρξης και το σημείο λήξης (π.χ. πρόλογος «ο ρατσισμός ... ανάγκες»). Στη συνέχεια, να περιγράψετε σε συντομία την πορεία σκέψης του συγγραφέα (παράδειγμα: ο συγγραφέας στον πρόλογο εκθέτει ...).
15. Να ξαναδιαβάσετε προσεκτικά την πρώτη (§1) παράγραφο. Ποια είναι η κεντρική ιδέα της παραγράφου; Ποιον τρόπο επιλέγει ο συγγραφέας για να αναπτύξει την παράγραφο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
16. Να μελετήσετε ξανά το πιο κάτω απόσπασμα (§ 3) και να αντικαταστήσετε τις συνδετικές λέξεις, οι οποίες διακρίνονται με έντονο μαύρο χρώμα με μία άλλη συνώνυμή τους.
*«**Ωστόσο** αν δουν την όλη κατάσταση με νηφαλιότητα και με γνώμονα τα ιστορικά δεδομένα, θα διαπιστώσουν ότι χώρες που προσπαθούν να εντάξουν ομαλά τους ξενόφερτους ευημερούν, **ενώ** όσες δε δρομολογούν την ισότιμη ένταξη των νέων κατοίκων ταλανίζονται από σοβαρά προβλήματα».*

Γλώσσα

17. Ποιο/α ρηματικό/ά πρόσωπο/α επιλέγει να γράψει ο συγγραφέας και ποιο χαρακτηριστικό προσδίδει στο ύφος του κειμένου;
18. Ποιος τρόπος σύνδεσης προτάσεων κυριαρχεί στο κείμενο; Να αιτιολογήσετε τη χρήση του, παραθέτοντας ένα παράδειγμα από το κείμενο.

Λεξιλόγιο

19. α. Να σχολιάσετε τη λειτουργία των σημείων στίξης για τα πιο κάτω:
 - ⊗ Η λέξη «ξένους» (§ 4)
 - ⊗ Η φράση «εξ αδιαιρέτου» (§ 10)
 β. Να σημειώσετε με δικά σας λόγια τη σημασία που έχουν στο κείμενο.
20. α. Να ετυμολογήσετε τη λέξη **χειραγωγήση** (§ 8)
 - β. Να σχηματίσετε δύο ουσιαστικά, ένα με το α' και ένα με το β' συνθετικό της λέξης.
 - γ. Να γράψετε μία δική σας πρόταση στην οποία να φαίνεται η μεταφορική χρήση της λέξης.
21. Να σημειώσετε ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για τη λέξη του κειμένου **«ιδιοτελής»** (§ 8).

Παραγωγή προφορικού/ γραπτού λόγου

1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα του κειμένου σε 100 - 120 λέξεις. Το κείμενό σας θα αναρτηθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου μας και συγκεκριμένα στη στήλη «Μία στήλη ... απόψεων».
2. Να επιλέξετε μία από τις πιο κάτω εργασίες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά σας.
Οι εργασίες σας θα αναρτηθούν στο ιστολόγιο της τάξης/σχολείου σας στις 21 Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα Κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΡΟΛΟΣ	ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ	ΜΟΡΦΗ	ΘΕΜΑ
Εργασία 1 Έφηβος βουλευτής	Έφηβοι βουλευτές Ευρωβουλή	Δοκίμιο (έκταση: 200 -300)	Αντιμετωπίζοντας το φαινόμενο του ρατσισμού
Εργασία 2 Μαθητής	Συμμαθητές	Έκθεση φωτογραφίας	Κάτω από τον ίδιο ουρανό ... μια έκθεση για τον ρατσισμό
Εργασία 3 Έφηβος- Δημοσιογράφος	Αναγνώστες μαθητικής εφημερίδας	Συνέντευξη (7 – 10 ερωτήσεις)	Συνέντευξη από έναν εθελοντή που εργάζεται (εθελοντικά) στο κέντρο υποδοχής μεταναστών στη Σκαρίνου/Λέσβο και δραματοποίησή της
Εργασία 4	Αναγνώστες μαθητικής εφημερίδας	Κόμικ (80 - 100 λέξεις)	Ρατσιστής ... ποιος ... εγώ;

Εργασία – Έρευνα

Να συνεργαστείτε με δύο ή τρεις συμμαθητές σας και να δημιουργήσετε ένα ιστολόγιο με θέμα: *Οι σύγχρονες μορφές του ρατσισμού και οι επιπτώσεις του στην κοινωνία.*

Κατά την προεργασία, να λάβετε υπόψη σας τα πιο κάτω:

- Αναγνωστικό κοινό
- Μηνύματα ιστολογίου
- Μορφή, δομή και περιεχόμενο του ιστολογίου

Θέματα για εργασία:

1. Παρουσίαση: Οι μαθητές/τριες μελετούν συγκεκριμένο αριθμό πολυμεσικών κειμένων, διαφημιστικά σποτ και εξάγουν τα δικά τους συμπεράσματα σχετικά με τους τρόπους και μέσα πειθούς που χρησιμοποιούνται, τον σκοπό και το ύφος.
2. Παρουσίαση: Οι μαθητές/τριες μελετούν και συγκρίνουν πολιτισμικά στοιχεία της κάθε χώρας από την οποία κατάγονται οι συμμαθητές του.
3. Έρευνα: Οι μαθητές/τριες δημιουργούν το δικό τους ερωτηματολόγιο με θέμα «Αλήθεια ... πόσο ρατσιστές είμαστε;».